судових рішень до майнового поручителя були застосовані норми щодо поруки.

Отже в результаті проведеного дослідження ми можемо зробити наступні висновки. По-перше правова регламентація правового статусу майнового поручителя в законодавстві України є недостатньою. По-друге є доцільною заміна поняття «майновий поручитель» в законодавстві України.

Література

1. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України «Про заставу» : роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 24 грудня 1999 р. № 02–5/602 // Вісник Вищого арбітражного суду України. – 2000. – № 1. – С. 63–66.
2. Спасибо-Фатєєва І. В. Рівнобедрений трикутник правовідносин застави: становище майнового поручителя // Мала енциклопедія нотаріуса / І. В. Спасибо-Фатєєва. – 2007. – № 1. – С.22 .
3. Інструкція НБУ України від 08.10.1993р. № 23015/11 «Про Методичні рекомендації по застосуванню банками Закону України «Про заставу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v5_11500–93.

УДК 347:457 (043.2)

Вавженчук С. Я., к.ю.н., доцент,
Фулей Г. І., студентка,
Київський національний економічний університет
ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ПРАВОВИХ НАСЛІДКІВ НЕДІЙСНОСТІ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

Відносини кредитування завжди були важливою складовою суспільних відносин в цілому. Останнім часом правовідносини між кредитором і боржником пережили цілу низку метаморфоз. В контексті загальних положень зобов'язального права цікавим видається здійснення аналізу новел Цивільного Кодексу України, зокрема, нововведеної Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання господарських зобов'язань» від 02.10.2012 року ст. 1057–1 ЦК України.

Так, дана норма закріплює положення за яким, в разі визнання недійсним кредитного договору, у якому виконання зобов'язання позичальника забезпечено заставою майна позичальника або поручителя, суд за заявою кредитодавця накладає на таке майно арешт. У ст. 548 ЦК України прямо зазначено, що недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню, окрім того недій-

сність основного зобов'язання (вимоги) спричиняє недійсність правочину щодо його забезпечення, якщо інше не встановлено законом. Дане застереження, зазначають науковці, стосується, як правило, договору іпотеки та банківської гарантії, які зважаючи на їх специфіку, є винятком із загального правила, але при цьому не втрачають свою акцесорність [1, с. 48–49].

Якщо ж говорити про кредитні зобов'язання, то додаткове, забезпечувальне правовідношення слід кваліфікувати традиційно як залежне від існування і дійсності основного договору, долю якого воно і наслідує. Тобто наслідком визнання кредитного договору недійсним, керуючись ст. 216 ЦК України, мала б бути виключно реституція, але не арешт майна, яким забезпечувалось виконання основного зобов'язання.

Окрім того, в п. 10 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 06.11.2009 № 9 зазначено, що вимога про повернення майна, переданого на виконання недійсного правочину, за правилами реституції може бути пред'явлена тільки стороні недійсного договору [2]. Тобто в разі визнання кредитного договору недійсним, кредитор може заявити вимогу про повернення кредиту тільки до боржника, як до сторони кредитного договору, однак, ст. 1057–1 ЦК України закріплено можливість накладення арешту за заявою кредитора, а в подальшому і звернення стягнення на арештоване майно поручителя, який стороною недійсного кредитного договору не являється. Таким чином, ст. 1057–1 ЦК України, власне, передбачає дійсність забезпечувального зобов'язання, в разі визнання недійсним основного, більше того, як уже зазначалось, забезпечувальне зобов'язання продовжує виконувати свою функцію забезпечення виконання основного зобов'язання за договором, який в нашому випадку визнається недійсним. Забезпечувальне зобов'язання майнової поруки, всупереч загальним правилам, перестає наслідувати долю основного і, у нашому випадку, в подальшому забезпечує виконання вимог кредитора у недійсному кредитному договорі. Таким чином положеннями ст. 1057–1 ЦК України по суті нівелюється акцесорність забезпечувального правовідношення, відбувається конфлікт загальної та спеціальних норм ЦК України.

Окрім того, в ч. 3 ст. 1057–1 ЦК України зазначено, що арешт на майно підлягає зняттю, якщо протягом 30 днів з дня набрання законної сили рішенням суду про визнання недійсним кредитного договору кошти у розмірі, визначеному судом будуть повернуті кредитодавцю; в ч. 4 цієї ж статті також вказано, що арешт на майно, накладений відповідно до частини другої цієї статті, підлягає зняттю після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти у розмірі, визначеному судом. Доцільним видається деталь-

ніше розглянути дані норми. Як слушно зазначає О.Ф. Скакун норма матеріального права містить правило поведінки (права, обов'язки, заборони); норма процесуального ж права призначена для встановлення процедури, вона регламентує здійснення прав або виконання обов'язків, закріплених у матеріальних нормах, покликана сприяти досягненню результату, передбаченого нормою матеріального права [3, 283–284]. У нашому випадку ч. 3 ст. 1057–1 ЦК України закріплено саме порядок зняття накладеного на майно арешту, регламентована певна послідовність, процедура реалізації положень норм матеріального права. Отже, аналіз даних норм дає змогу визначити, що за своєю суттю вони є не матеріальними, а процесуальними. Незрозумілим, у даному випадку, залишається включення процесуальних норм до змісту ЦК України, адже цивільне право в цілому є матеріальною галуззю права [4, 248–249].

Отже, ст. 1057–1 ЦК України містить ряд неточностей та проблемних положень, нею нівелюється акцесорність забезпечувального зобов'язання, а також закріплюються процесуальні за своєю суттю норми права. З огляду на окреслені проблеми, положення даної норми потребують критичного аналізу та коригування.

Література

1. Гонгало Б. М. Обеспечения исполения обязательств / Б. М. Гонгало – М.: Спартак, 1999. – 152 с.

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 06.11.2009 № 9.

3. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник. – 2-ге видання. / О. Ф. Скакун – К.: Алтера; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.

4. Алексеев С. С. Общая теорія права: В 2-х т. Т.1 / С. С. Алексеев – М.: Юрид. лит., 1981–360 с.

УДК 343 (043.2)

Вишновецька С. В., к.ю.н., доцент,
Казмірчук М. М., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СВОБОДА ДОГОВОРУ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Договір у трудовому праві є однією із найбільш застосовуваних категорій. Договір як регулятор трудових відносин, його сутність і функції – це недостатньо вивчені на сьогодні питання, хоча проблема характеристики договору в рамках загальної теорії права й держави не є новою. На сьогодні договірне регулювання в трудовому праві можливе не тільки на колективно-